

Jornades: El paper dels centres de documentació especialitzats

El Centre de Documentació Marítima del Museu Marítim de Barcelona

■ CONSIDERACIONS GENERALS

La idea de crear un centre de documentació dedicat a la temàtica marítima, a partir dels fons documentals històrics de l'Autoritat Portuària de Barcelona i els fons i col·leccions del Museu Marítim de Barcelona sorgeix d'una col·laboració estreta entre ambdues institucions des de fa uns anys, però que no s'havia materialitzat en cap estructura permanent.

En aquest procés ha estat fonamental la influència de factors externs, com ara la revalorització de la cultura i el patrimoni marítim que es viu a la nostra ciutat, en part com a conseqüència de la recuperació per a usos ciutadans de la façana marítima de Barcelona. Però cal assenyalar també el pes d'altres elements que estan íntimament vinculats a l'evolució de les institucions que han impulsat aquesta iniciativa.

Olga López Miguel
Cap del Centre de Documentació Marítima

En aquest sentit, l'Autoritat Portuària de Barcelona ha impulsat una projecció cap a la societat civil importantíssima en els darrers anys, a través del disseny d'una política cultural que sovint ha derivat en una col·laboració amb el Museu Marítim de Barce-

lona. Però també, i fruit d'una reflexió vinculada a la filosofia de l'empresa Port de Barcelona, aquesta institució va comprendre molt aviat que la gestió de la informació aplicada en termes empresarials i d'eficàcia comportava, ineludiblement, el disseny d'un sistema integrat de gestió documental que no podia oblidar cap de les fases de la documentació produïda.

Així, a partir del 1993, es van començar a endegar diverses fases del projecte, des de la creació de l'Arxiu Central i el seu desenvolupament posterior, fins a la constitució, l'any 1999, del Centre de Documentació de l'Autoritat Portuària de Barcelona, i aquí l'arxiu passava a ser una

àrea més d'un departament que ampliava els seus objectius i potenciava unes polítiques d'actuació que tenien com a finalitat apropar la cultura portuària al ciutadà.

Vinculades a aquesta transformació, apareixen noves competències i responsabilitats assignades a aquest Centre de Documentació del Port de Barcelona, com la col·laboració en la catalogació i la documentació dels fons d'arts de l'Autoritat Portuària de Barcelona, la coordinació de la web institucional o la gestió informatitzada del dossier de premsa, que han desembocat finalment en l'assumpció del projecte de constitució del Centre de Documentació Marítima.

D'altra banda, el Museu Marítim de Barcelona, una institució cultural dedicada des dels seus orígens, el 1941, a la conservació i la difusió del patrimoni marítim català, viu a partir de l'any 1993, amb la Constitució del Consorci de les Drassanes de Barcelona, una profunda transformació: s'impulsa una nova filosofia centrada en conceptes com la cooperació institucional, la projecció exterior i la constitució de centres de serveis, que comporta l'increment de l'oferta d'activitats i serveis al ciutadà. Aquesta orientació respon als reptes de futur que representen assumir un rol capdavanter a la Mediterrània i a les demandes dels ciutadans, cada cop més exigents.

Fer front a aquest desafiament implicava aplicar un nou model de gestió (un consorci participat per administracions públiques -Ajuntament de Barcelona, Diputació de Barcelona i Autoritat Portuària de Barcelona-), una reorganització dels serveis (constitució de centres de serveis com el CREM o el Centre de Documentació Marítima) i una nova filosofia, un nou enfocament en el tractament i els serveis oferts a la societat.

Aquesta evolució d'ambdues institucions, que parteix de punts diferents i segurament és impulsada per causes diferents, convergeix finalment en un punt de trobada que cristal·litza en la constitució del Centre de Documentació Marítima (CDM).

■ EL CENTRE DE DOCUMENTACIÓ MARÍTIMA. DEFINICIÓ, OBJECTIUS I FUNCIONS

El Centre de Documentació Marítima és un equipament cultural que té com a finalitat col·leccionar i recuperar,

ordenar i classificar, seleccionar i difondre informació referida a temàtica marítima -en el sentit més ampli del concepte- continguda en les fonts documentals (sigui quin sigui el seu suport material) per tal de potenciar la complementarietat, la coordinació i l'eficàcia en el servei a l'usuari.

Integra els serveis documentals del Museu Marítim de Barcelona (biblioteca, arxiu documental, arxiu d'imatges i gestió de fons de col·leccions i bases de dades) i del Centre de Documentació de l'Autoritat Portuària de Barcelona (biblioteca, hemeroteca, videoteca, arxiu documental, arxiu d'imatges i bases de dades). També es planteja com a objectiu prioritari convidar institucions afins a unir-se al projecte. Així, podran sumar-s'hi els fons documentals procedents d'altres institucions, en concepte de dipòsit, donació o qualsevol altra fórmula que s'estipuli entre les parts.

El Centre de Documentació Marítima s'ha constituït com un servei nou que ofereix una visió i un funcionament integral de les fonts d'informació marítima i supera els esquemes tradicionals de centres de recursos documentals, de manera que es convertirà en un punt de referència cultural.

Amb la creació del Centre de Documentació Marítima es volen assolir els següents objectius:

- Complir les funcions pròpies que defineixen el Centre de Documentació Marítima.
- Constituir-se com un punt de referència documental en qualsevol domini del coneixement sobre temàtiques marítimes.
- Fer del Centre de Documentació un referent cultural marítim de la ciutat de Barcelona i de l'entorn immediat, tot vetllant per aconseguir una important projecció internacional.
- Assolir una posició clau en el camp de la recerca científica sobre temes marítimes des de qualsevol disciplina, referits prioritàriament a l'àmbit de la Mediterrània.
- Augmentar i millorar el coneixement dels recursos documentals per tal d'impulsar la recerca científica en el camp de les temàtiques marítimes.
- Millorar l'atenció a les demandes dels usuaris a partir de la creació d'un sistema integrat dels serveis que ofe-

Patrimoni

reixen els membres que integren el Centre de Documentació Marítima.

Per aconseguir-ho, s'han definit com a funcions bàsiques:

- Col·leccionar i recuperar tota la informació, sigui quin sigui el seu suport, que faci referència a la temàtica marítima en el sentit més ampli del concepte, és a dir, dins de les àrees de coneixement de les ciències humanes, socials, aplicades i pures, en l'àmbit geogràfic de la Mediterrània.

- Ordenar i classificar els fons documentals de la biblioteca, l'arxiu d'imatges, l'arxiu documental, el fons cartogràfic, la col·lecció de plànols de vaixells i embarcacions, la videoteca, els fons de documentació immaterial, bases de dades i, en general, qualsevol informació, sigui en el suport que sigui, que faci referència a les temàtiques tractades en el Centre de Documentació Marítima.

- Conservar els fons patrimonials documentals que formen la biblioteca, l'arxiu d'imatge, l'arxiu documental, els fons gràfics i cartogràfics i aquells que s'hi pugin afegir en el futur, per tal de garantir-ne la preservació i, en conseqüència, la de la informació que contenen.

- Garantir la recuperació de tota la informació continguda en els fons documentals que componen el Centre de Documentació Marítima a través de la gestió eficaç de les diferents seccions que el componen i del disseny d'instruments de descripció adients. En aquest sentit es proposa l'elaboració d'una Intranet de tots els membres del centre de documentació i institucions afins per tal d'oferir el màxim d'informació als usuaris.

- Difondre els materials i les eines útils per a la recerca, i els coneixements sobre les matèries objecte d'atenció del Centre de Documentació Marítima, i oferir una orientació eficaç i fiable al públic usuari.

■ ELS FONS DEL CENTRE DE DOCUMENTACIÓ MARÍTIMA

El Centre de Documentació Marítima afronta aquestes tasques a partir d'un potencial riquíssim, un dels més importants que es conserva al nostre país, centrat en la temàtica marítima.

□ ELS FONS BIBLIOGRÀFICS

Els fons bibliogràfics del Centre de Documentació Marítima estan constituïts per la biblioteca del Museu Marítim de Barcelona. Aquest servei del Museu es va inaugurar l'any 1942, a partir dels fons aplegats per l'Institut Nàutic de la Mediterrània, entre 1929 i 1936 i, posteriorment, pel Museu Marítim de Catalunya, durant el període de 1936 a 1939.

En els seus orígens, la biblioteca del Museu estava dividida en dues seccions: una de caràcter científic i especialitzada en temes relacionats amb la navegació, la història marítima i la tecnologia naval, i una altra que, amb el nom de «Biblioteca Popular del Marino», estava destinada a promoure «el préstamo entre las tripulaciones de los barcos que hagan escala en este puerto, procurando especialmente la difusión del libro español en América», tal com constava a l'acta de creació, l'any 1942.

Amb anterioritat a aquesta data, el Museu Marítim havia iniciat una política d'adquisicions de publicacions periòdiques i llibres mitjançant la sol·licitud de donacions d'editorials, empreses del sector marítim, institucions culturals, etc. que va obtenir una resposta molt positiva. A través d'aquestes aportacions i de les obres rebudes com a herència de l'Institut Nàutic de la Mediterrània i de l'etapa com a Museu Marítim de Catalunya, s'arribà a reunir un fons de 1.562 volums que constituïren el fons inicial de la biblioteca.

Els volums de la biblioteca fan referència al mar, al seu entorn, a les activitats que genera -navegació, pesca, construcció naval, esports de mar- i a la relació entre els homes i la mar -comerç marítim, història naval, etc. També conté obres de consulta especialitzades -guies, diccionaris, enciclopèdies, atles- i obres de referència generals.

També cal destacar la secció de reserva que reuneix llibres publicats abans del 1900, com tractats de construcció naval, derroters, ordenances de l'Armada espanyola i textos clàssics de la història marítima del nostre país.

A més, la biblioteca compta amb una secció d'hemeroteca composta per publicacions periòdiques referides a diversos aspectes de la història, la cultura i la tecnologia marítimes, i als museus i centres de gestió patrimonial d'arreu del món.

Els fons està compost per 10.000 registres bibliogràfics i 168 títols de publicacions periòdiques, dels quals 116 són revistes vives. Actualment, es disposa d'un catàleg automatitzat.

□ ELS FONS CARTOGRÀFICS

El fons cartogràfics del Centre de Documentació Marítima estan formats per la col·lecció de cartografia nàutica i la col·lecció de plànols de vaixells. Ambdues col·leccions s'han format gràcies a les donacions de persones particulars que han cedit materials de la seva propietat al Museu Marítim de Barcelona i a les compres realitzades pel Museu Marítim de Barcelona des dels seus orígens fins a l'actualitat.

La col·lecció de cartografia nàutica aplega 2.056 cartes nàutiques impreses i atles geogràfics i nàutics, que representen les costes de tots els continents, i daten dels segles XVII, XVIII, XIX i XX. Cal destacar obres de cartògrafs com Vicente Tofiño de San Miguel, Robert de Vaugondy o M. Bellin. La col·lecció de cartografia nàutica compta amb un catàleg automatitzat.

La col·lecció de plànols de vaixells està formada per documents del segle XVIII, XIX i XX, procedents de diverses drassanes i companyies navilieres, i de donacions de particulars que havien desenvolupat tasques dins del sector de la construcció naval. Cal destacar els procedents de l'empresa Nuevo Vulcano, de Barcelona, i els plànols de construcció del submarí *Ictineu II* de Narcís Monturiol. Aquesta col·lecció està parcialment catalogada (788 documents que es poden consultar en format digital).

□ EL FONS D'IMATGES

El fons d'imatges del Centre de Documentació Marítima neix com a resultat de la fusió dels arxius fotogràfics de l'Autoritat Portuària de Barcelona i del Museu Marítim de Barcelona; d'aquesta manera s'ha creat un servei únic, un arxiu fotogràfic especialitzat en el patrimoni marítim de Catalunya i de la Mediterrània.

El fons fotogràfic de l'Autoritat Portuària de Barcelona s'inicia a la primèria del segle XX, quan es comencen a publicar a les memòries anuals de la Junta d'Obres del Port de Barcelona algunes imatges al·lusives a la seva activi-

tat. Es crea aleshores un gabinet fotogràfic que té com a missió plasmar en plaques de vidre l'operativa portuària, el progrés de les obres del port i els fets rellevants de la vida al port.

El fons del Museu Marítim de Barcelona té el seu origen en l'arxiu creat a l'Institut Nàutic de la Mediterrània, que es comença a organitzar cap a la dècada de 1930, per la necessitat de recollir sistemàticament materials per als quals es preveia un futur museu. Posteriorment, el Museu Marítim de Barcelona continuà aquesta tasca ampliant el fons amb imatges de la vida marítima i generant materials referits sobretot a les col·leccions i a les activitats del futur.

Els fons d'imatges del Centre de Documentació Marítima continuen mantenint un creixement constant, tant per la via de l'adquisició de materials interessants com per la incorporació de nous documents realitzats dia a dia.

□ ELS FONS FOTOGRÀFICS MÉS DESTACATS

Fons Carlos de Angulo

Aquest fons rep el nom del director facultatiu de la Junta d'Obres del Port de Barcelona durant el període que va del 1899 al 1906, ja que és en aquesta època quan es comencen a incorporar imatges a les memòries anuals del port de forma sistemàtica. Està compost per imatges que fan referència a la vida quotidiana, als edificis, als vaixells, a les activitats i als treballs del port de Barcelona des del 1905 al 1956. Fins ara s'han catalogat 2.313 imatges, que consten a la publicació *Catálogo de Imágenes Fondo Carlos de Angulo*, editat pel Port de Barcelona. Alguns d'aquests materials han estat també editats en diversos CD Rom (*Edificis antics del port de Barcelona*, 1997; *Treballs portuaris al port de Barcelona*, 1998; *Els molls del port de Barcelona*, 1999, i *La flota auxiliar del port de Barcelona*, 2000).

El fons està compost per 3.410 plaques de vidre, 2.313 negatius de cel·luloide extrets de les plaques de vidre, que han estat positivats per facilitar-ne la consulta; 2.494 cianotips, reproduïts dels negatius de vidre i un nombre important de vintages que encara estan en procés de catalogació.

Patrimoni

Fons Pablo Audouard

Aquest fons, que du el nom d'aquest important fotògraf nascut a l'Havana el 1857, està format per un àlbum original de gran format amb 30 imatges fotogràfiques del port de Barcelona i les obres del 1896, 7 fotografies originals de gran format, un gran nombre de documents originals duplicats dels anteriors, 11 plaques de vidre i 29 negatius de cel·luloide (negatius trets de les làmines de l'àlbum).

Fons del Cens de Patrimoni Marítim de la Mediterrània

Aquest fons fotogràfic, que recull imatges d'elements patrimonials dispersos pel litoral barceloní, és fruit d'un projecte de recerca i documentació sobre el patrimoni marítim català que va dur a terme el Museu Marítim de Barcelona entre el 1994 i el 1998. Aquestes imatges, prop de 2.000, que documenten la riquesa patrimonial de la costa catalana, es presenten en suport material (negatius en color) i digital, vinculat a la base de dades que recull tota la informació referent als elements censats.

Fons d'activitats del Museu Marítim de Barcelona

Recull imatges d'activitats, serveis i esdeveniments que s'han dut a terme al Museu Marítim de Barcelona des del 1941, any d'inauguració del museu, fins a l'actualitat i es nodreix constantment de documents fotogràfics que documenten la vida del museu i la seva oferta cultural.

Fons d'objectes del Museu Marítim de Barcelona

Compost per imatges dels objectes que formen les col·leccions del museu i que els reproduïxen, ja sigui en llurs emplaçaments originals o al museu. Està format per 18.000 documents en diferents suports (plaques de vidre, negatius en cel·luloide i diapositives). Aquest fons s'incrementa a mesura que ho fan les col·leccions del museu.

Col·leccions fotogràfiques

A més dels fons, es conserven diverses col·leccions de documents fotogràfics, tots ells referits a aspectes diversos de les infraestructures marítimes i portuàries, les activitats marítimes i altres aspectes de la cultura i el patrimoni marítime. En destaquem les referides a:

- Efectes de la Guerra Civil al port de Barcelona.
- Obres de construcció del Moll Adossat a la prolongació del Dic de l'Est (primera etapa).
- Obres al port de Barcelona, mitjans auxiliars en la construcció de les obres i l'explotació de serveis.
- Mitjans auxiliars i tallers emprats per als contractes d'execució de la prolongació del Dic de l'Est i de la Dàrsena del Morrot.
- Salvament de Naufrags (1966).
- Setmana naval (1966).
- Vaixells mercants i militars.
- Drassanes Reials de Barcelona.
- Pesca.
- Esports de mar.
- Galera Reial de Joan d'Àustria.

Finalment, cal afegir a aquests fons i col·leccions altres de recent realització, com ara la col·lecció d'imatges dels fars del litoral català (1996), la de les activitats a les terminals del port de Barcelona (1998) o els treballs realitzats per encàrrec del Port de Barcelona per diversos fotògrafs.

Els fons audiovisuals es componen d'una sèrie de filmacions antigues de diversa procedència (Filmoteca de Catalunya, Filmoteca Nacional -Arxiu del No-Do-, produccions corporatives de l'APB i produccions realitzades per diferents mitjans de comunicació).

□ EL SISTEMA DE DOCUMENTACIÓ I LES COL·LECCIONS

El Centre de Documentació Marítima és també el departament responsable d'elaborar i mantenir el sistema de documentació de les col·leccions del Museu Marítim, mitjançant el qual es pot accedir a tota la informació escrita i gràfica referent als objectes que les integren.

Els objectes del Museu Marítim de Barcelona provenen de la col·lecció reunida a partir del 1929 per l'Institut Nàutic de la Mediterrània, a la qual s'han anat sumant durant la vida del museu materials de procedència diversa, des de donacions de particulars i empreses fins a compres realitzades per la nostra institució, fins a reunir en l'actualitat 6.627 objectes, xifra que s'incrementa constantment gràcies a la política d'adquisicions que es du a terme i que es gestiona des del CDM.

Les col·leccions del Museu Marítim de Barcelona es componen de:

- La col·lecció de models de vaixells, composta per models procedents de les diferents escoles de nàutica, models de drassana, models dins d'ampolla, models de mig buc, models d'exvots, models de companyies navilieres dels segles XIX i XX o models construïts als tallers de modelisme del mateix museu.

- La col·lecció d'exvots, integrada per exvots mariners, en forma de petites taules pintades on es representa el fet que els motiva i l'advocació a la qual s'ofereixen, o bé de models de vaixells, sovint de factura tosca però que deixen entreveure la mà d'un artesà coneixedor del vaixell i del món mariner. Provenen de les ermites situades al llarg de la costa catalana i que eren dedicades a diversos sants i verges de molt predicament entre els col·lectius que es dediquen a les activitats marítimes.

- La col·lecció d'instruments de navegació, composta per instruments per al càlcul de la latitud (ballestes, quadrants, etc.), instruments de reflexió (octants, sextants...), diversos instruments per a la mesura del temps (cronòmetres marins), instruments d'observació (ulleres de llarga vista) o instruments per a la mesura de la profunditat de fons marins (sondes). La major part de la col·lecció està formada per objectes fabricats entre els segles XVIII, XIX i XX, i provenen de les antigues escoles de nàutica, o de descendents de marins i navegants catalans, que n'han fet donació al museu.

- La col·lecció de mascarons de proa, formada per mascarons procedents d'importantes velers catalans del segle XIX, entre els quals cal destacar l'anomenat «Negre de la Riba», el «Ninot», que representa un alumne d'una escola de nàutica, o la «Blanca Aurora», figura femenina que representa la filla de l'armador de la corbeta que, amb el mateix nom, va navegar a mitjan segle XIX.

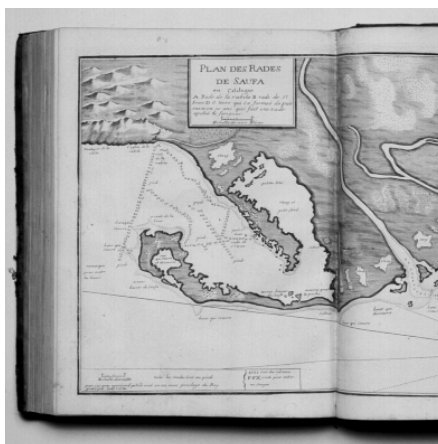
- El fons pictòric del museu, amb obres de J. Llaverias, R. Martí Alsina, M. Urgell o D. Baixeras, entre d'altres, que combinen els valors artístics amb els documentals i incorporen les visions del mar, de les activitats marítimes i dels vaixells de la seva època. Cal destacar també els retrats de vaixells, un gènere gràcies al qual els investigadors han disposat de documentació fidel i útil per arribar a conèixer amb detall com eren velers i vapors, dels quals en alguns casos només en queda la representació pictòrica. La col·lecció del museu reuneix obres d'especialistes en aquest gènere, entre els quals cal destacar Josep Pineda, A. Jacobsen i F. Hernández Monjo.

- La col·lecció de cartografia mallorquina, que reuneix onze cartes nàutiques i atlas realitzats pels representants més importants de l'Escola Cartogràfica mallorquina entre els segles XV i XVII. Entre els elements que componen aquesta col·lecció destaca el portolà realitzat pel cartògraf Gabriel de Vallseca i datat el 1439, que constitueix una de les peces més importants del fons del museu i sens dubte la mostra de cartografia nàutica medieval més important que es conserva a Espanya.

- La col·lecció d'embarcacions tradicionals, barques emprades en la pesca a diferents punts de la península Ibèrica i recuperades pel Museu Marítim de Barcelona abans de la seva desaparició a causa de la modernització del sector.

- Altres col·leccions, que reuneixen eines i estris utilitzats en diverses activitats marítimes, especialment la construcció naval en fusta i la pesca tradicional, armes, ceràmica i arts decoratives en general, filatèlia i numismàtica, etc.

- Finalment cal fer especial esment de la rèplica de la Galera de Joan d'Àustria, construïda al Museu, amb motiu de la commemoració del IV centenari de la batalla de Lepant.

Patrimoni

Sala de lectura del Centre de Documentació Marítima. A banda de recuperar, classificar i conservar el material, el CDM fa una tasca difusora adreçada tant a professionals com a públic en general.

Totes aquestes col·leccions es documenten mitjançant el sistema de documentació de col·leccions, que està integrat per diversos elements: un catàleg manual, una base de dades que utilitza el programa DAC (Documentació Assistida de Col·leccions), un fons fotogràfic i les sèries de l'arxiu administratiu del museu referents als ingressos de fons museístics.

Juntament amb aquestes fonts d'informació, el CDM manté altres bases de dades fruit de diversos programes d'activitats, entre els quals cal destacar el Cens de Patrimoni Marítim de la Costa Catalana, un projecte que, a banda de generar una gran quantitat d'informació gràfica com s'ha remarcat abans, va permetre la recollida sistemàtica d'informació referent a elements patrimonials de caire marítim dispersos pel litoral de la província de Barcelona i avui sistematitzada en una base de dades.

□ L'ARXIU HISTÒRIC

L'arxiu històric del Centre de Documentació Marítima recull l'arxiu històric del Museu Marítim de Barcelona i l'arxiu històric del port de Barcelona.

L'arxiu històric del Museu Marítim de Barcelona inclou, a més de la documentació referent a la vida de la institució des de la seva constitució fins a l'actualitat, els fons personals, els fons d'empreses, els fons d'associacions i les col·leccions documentals

Entre els fons personals, cal destacar el fons Gavallda i el fons Carroggio, fruit del llegat d'aquests personatges, ambdós dedicats a l'estudi de la història de la navegació i la marina, i el fons Arranz, que aplega documentació de qui fou professor i director de l'Escola de Nàutica de Barcelona.

Pel que fa als fons d'empreses, destaquem el fons de la Compañía Trasatlántica Española, cedit al Museu Marítim de Barcelona l'any 1989 i compost per documentació re-

ferida a la història de l'empresa i dels seus vaixells, i el fons de l'empresa Nuevo Vulcano, format per més de 6.000 plànols de vaixells, fruit de l'activitat constructora i reparadora d'aquesta factoria de Barcelona.

Entre els fons d'associacions, cal ressaltar el fons del Gremi de Bastaixos de Capçana, encarregat del moviment de mercaderies dins del recinte del port, la documentació més antiga del qual data del segle XIV.

L'arxiu històric compta també amb col·leccions documentals, fruit d'adquisicions, especialment llegats i donacions rebudes pel museu al llarg de la seva història. Provenen de particulars que conservaven materials referits a l'activitat marítima d'algun membre de la família o a algun negoci familiar vinculat amb la navegació o la construcció naval. Dins d'aquestes col·leccions, cal destacar les compostes per documentació comercial (nòlits, assegurances, coneixements de càrrega, patents de sanitat, etc.), la documentació referida a navegació (quaderns de bitàcola, diaris de navegació, llibres de guàrdies, etc.) o la documentació sobre altres activitats marítimes, com la construcció naval (contractes, tractats, etc.).

L'arxiu històric del Port de Barcelona està constituït a partir del 1869, coincidint amb la creació de

la Junta d'Obres del Port de Barcelona, i reuneix la documentació generada a partir de la seva gestió administrativa, cosa que proporciona una visió completa de l'evolució del port des de finals del segle XIX fins a l'actualitat.

Cal destacar-ne el fons administratiu, compost per diverses sèries: *Llibre diari de comptabilitat* (1869-1978), *Llibre Major* (1869-1978), *Balanç mensual* (1870-1963), *Personal/diversos* (1870-1988), *Naus/diversos* (1871-1990), *Concessions/diversos* (1876-1989), *Expedients/diversos* (1891-1948), *Contractes de treball* (1903-1955), *Préstecs* (1908-1982) i *Plans econòmics* (1910-1989).

El fons històric de projectes està integrat per projectes

del port de Barcelona (1.778, datats entre el 1859 i el 1976), projectes d'altres ports de Catalunya (698, entre el 1913 i el 1974), i la secció de projectes de l'arxiu històric (569, datats entre el 1893 i el 1990).

La sèrie d'expedients de projectes està formada pels expedients vinculats als projectes abans esmentats. Se'n conserven 1.492.

La sèrie d'esborranys de projectes inclou 683 expedients datats entre el 1908 i el 1985.

Finalment, la sèrie de plànols està constituïda per 12.000 plànols que formen part dels projectes històrics del Port de Barcelona i d'altres ports de Catalunya, i 1.878 plànols més que conformen la secció «Planos» de l'arxiu històric, i estan datats entre el 1808 i el 1993.

Cal assenyalar que l'arxiu històric del Museu Marítim de Barcelona es troba en procés de catalogació, mentre que l'arxiu històric del Port de Barcelona disposa d'un catàleg automatitzat i, a més, l'any 2000 es va realitzar l'edició del «Catálogo de los proyectos de obras históricas».

■ ELS SERVEIS A L'USUARI

Tots aquest fons es posen a l'abast dels usuaris mitjançant el disseny de diversos serveis:

- En primer lloc, la consulta dels fons, que es pot realitzar de forma presencial, a la sala de consulta del Centre de Documentació Marítima, ubicada a la seu del Museu Marítim de Barcelona, o bé a distància, mitjançant l'accés a les bases de dades que té previst mantenir el nostre centre a través de la pàgina web del Museu Marítim de Barcelona i l'Autoritat Portuària de Barcelona.

- La informació sobre temàtiques marítimes es manté mitjançant el servei d'informació, al qual es poden plantejar preguntes i demandes d'informació, sol·licitar un servei de distribució selectiva d'informació sobre diverses temàtiques d'interès i que pot incloure informació sobre noves adquisicions del Centre de Documentació Marítima. Aquests serveis es faran efectius per diversos mitjans (telèfon, fax, correu postal, correu electrònic) a sol·licitud de l'interessat.

- La reproducció dels fons. El Centre de Documentació Marítima ofereix un ampli ventall de possibilitats per reproduir els materials que en formen part d'acord amb la normativa vigent i en garanteix la integritat i la bona conservació.

- La difusió de la informació mitjançant l'elaboració de productes que donin a conèixer els fons propis i/o aliens referits a temàtiques marítimes (catàlegs, CD-Rom, butlletins d'informació), la producció de manuals i materials d'assessorament en matèria de documentació i gestió de la informació i l'organització d'activitats culturals (jornades, seminaris, exposicions, etc.).

- La cooperació amb altres entitats i institucions mitjançant l'assessorament en matèria de documentació i gestió del patrimoni marítim i el desenvolupament de programes d'actuació conjunta amb altres institucions.

- La gestió dels fons que comporta el desenvolupament de la política d'adquisicions del Centre de Documentació Marítima, el préstec dels fons a altres institucions i la conservació i la restauració dels fons i les col·leccions.

En aquesta primera etapa de vida del Centre de Documentació Marítima (el centre funciona des del maig del 2001), s'han fixat com a eixos d'actuació prioritaris la consolidació dels serveis interns i externs del centre, la projecció externa, és a dir, el contacte amb altres centres de documentació i institucions del món científic i docent i, finalment, la incorporació d'altres institucions al projecte, per a la qual cosa ja s'han mantingut contactes amb la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona, la Facultat de Nàutica i algunes empreses del sector portuari.